



# ВІСНИК ОБДАРОВАНОЇ МОЛОДІ

№5 (13)

1 травня 2009 року



*Нестача не грошей,  
а талановитих людей робить державу слабкою.  
ВОЛЬТЕР*

## **Добрий день, дорогі читачі!**

Серед багатьох концепцій обдарованості найпопулярнішою є концепція американського вченого Дж. Рензуллі, відповідно до якої обдарованість, враховуючи знання на основі досвіду і сприятливого оточення, є поєднанням трьох характеристик: інтелектуальних здібностей, креативності й наполегливості. Тож наше видання виступає своєрідним помічником зі спробою допомогти особистості будувати процес пізнання з максимальною опорою на досвід дітей, їх інтереси.

Майбутнє молоді не стільки за вчителем – керівником, а ще і за вчителем – партнером, організатором пізнання, відкривачем дитячої обдарованості, за вчителем, який вміє уникати одноманітності, шаблонності, байдужості.

Допоможемо молоді повірити у свої можливості, рости розумово, розуміти себе!

Чекаємо на ваші поради, розробки, концепції для творчої обдарованості за адресою [visnuk@som.org.ua](mailto:visnuk@som.org.ua), або ж особисто мені, головному редактору Тетяні Пригоді [tania@som.org.ua](mailto:tania@som.org.ua).

Бажаємо всім творчого натхнення і зростання!

**Тетяна Пригода**



## Зміст



### **Молодь і час**

<a href="#">Вітаємо!</a> .....	3
<a href="#">«Новітній інтелект України»</a> .....	3
<a href="#">Форум молодіжної дипломатії</a> .....	7
<a href="#">Конкурс імені Георгія Вороного</a> .....	7
<a href="#">Конкурс маркетингових планів</a> .....	8
<a href="#">Стипеддіальна програма</a> .....	9

### **Таїна обдарованості**

<a href="#">«Не прогав вундеркінда!»</a> .....	10
<a href="#">Якості вчителя для роботи з обдарованими дітьми</a> ....	11

### **Знай наших!**

<a href="#">Видатні українці світу</a> .....	12
--	----

### **Мистецтво жити**

<a href="#">Турнір юних журналістів</a> .....	14
---	----

### **Лінія довіри**

<a href="#">Епоха Голокосту</a> .....	16
---------------------------------------	----

### **Світ творчості**

<a href="#">Космос - далека межа?</a> .....	25
<a href="#">Жизнь в сети</a> .....	26

### **Цікаві факти**

<a href="#">Анекдоти</a> .....	28
--------------------------------	----



*Обдарованість – це працелюбство.  
Н. Лейтес*

### ВІТАЄМО!

**Голова СОМ С.Терепищій став лауреатом Премії Верховної Ради України за внесок молоді у розвиток парламентаризму, місцевого самоврядування**

Верховна Рада України 6 квітня 2009 року прийняла Постанову "Про присудження у 2008 році Премії Верховної Ради України за внесок молоді у розвиток парламентаризму, місцевого самоврядування".

Згідно із постановою, Премію Верховної Ради України присуджено Терепищому Сергію Олександровичу - голові правління Всеукраїнської молодіжної громадської організації "Союз обдарованої молоді", аспіранту Національного педагогічного університету ім. М.П.Драгоманова, а також ще восьми кандидатам.

Голова СОМ, коментуючи це рішення, запевнив, що грошову частину Премії він використає для виготовлення Золотої медалі імені Георгія Вороного і вручить її переможцю однойменного Конкурсу, що організований Союзом обдарованої молоді.



### СОМ підбив підсумки Конкурсу "Новітній інтелект України"



11 квітня 2009 року в приміщенні столичного Українського Дому пройшов Національний молодіжний форум «Новітній інтелект України». Форум є завершальною частиною Всеукраїнського молодіжного конкурсу «Новітній інтелект України», який вже втретє проводить Міжнародний благодійний фонд «Україна 3000». Вдруге національним партнером заходу є Союз обдарованої молоді.

У заході взяли участь Голова Наглядової ради Фонду «Україна 3000» пані Катерина Ющенко, Міністр України у справах сім'ї, молоді та спорту Юрій Павленко, народний депутат України, член Комітету з питань науки і освіти Леся Оробець, заступник



Міністра освіти і науки України *Павло Полянський*, директор освітніх програм корпорації Intel в Україні *Тетяна Нанаєва*, Голова Правління Фонду «Україна 3000» *Олександр Максимчук*, голова СОМ *Сергій Терепищій*, представники державної і місцевої влади, Академії наук та Академії педагогічних наук України, освітянської спільноти, громадських установ, бізнес-структур, організаторів конкурсу, а також понад 400 молодих людей з усіх областей України, які взяли участь в конкурсі «Новітній інтелект України».

### СОМ вітає:

- свого співзасновника **Сергія Решновецького**, якому заступник директора Інституту розвитку аграрних ринків Роман Корінець вручив диплом і грошову нагороду за кращу роботу на тему «Як зберегти інтелектуальний потенціал України?».
- **Віктора Стешина** та **Тетяну Пригоду**, які стали Володарями Почесного срібного знака «Новітній інтелект України»
- членів СОМ **Оксану Ящищак** та **Вадима Герасимовича** із призовими (3-ми) місцями у цьогорічному Конкурсі "Новітній інтелект України".

### ВІТАЄМО!

Учасники Конкурсу *Світлана Тарасенко* (м.Суми), *Оксана Шалай* (м.Львів) та *Віталій Сабан* (м.Долина) були відзначені Почесними Грамотами та цінними подарунками від СОМ за роботи, що найбільше сподобались членам національного журі, які працювали за квотою Союзу.



### Переможці III Всеукраїнського молодіжного конкурсу «Новітній інтелект України»

#### Конкурс наукових досліджень

##### *Гуманітарна тематика*

##### I вікова категорія

- 1 місце – **Конаков Богдан**
- 2 місце – **Мазовецька Ніка**, Смілянський природничо-математичний ліцей, Черкаська область
- 3 місце – **Герасимович Вадим**, Український коледж ім. Сухомлинського, м. Київ

##### II вікова категорія

- 1 місце – **Орлова Інна**, Національний педуніверситет ім. Драгоманова, м. Київ
- 2 місце – **Крутько Олександр**, Національний гірничий університет, м.Дніпропетровськ
- 3 місце – **Білоконенко Діана**, Національний університет «Острозька академія», Рівненська область

##### III вікова категорія

- 1 місце – **Мельник Віталій**, ЛНУ ім. Івана Франка, м. Львів
- 2 місце – **Стасюк Лілія**, Хмельницький кооперативний торговельно-економічний інститут
- 3 місце – **Явоненко Марина**, Чернігівський державний педагогічний університет

## *Економічна тематика*

### *I вікова категорія*

- 1 місце – **Січняк Олексій**
- 2 місце – **Гончар Андрій**, Новоград-Волинський колегіум, Житомирська область
- 3 місце – **Гретченко Софія**, Дрогобицька гімназія, Львівська область

### *II вікова категорія*

- 1 місце – **Луцюк Юрій**
- 2 місце – **Федорченко Дмитро**, Херсонський національний технічний університет
- 3 місце – **Сирота Вадим**, Університет банківської справи НБУ, м. Черкаси

### *III вікова категорія*

- 1 місце – **Василиця Оксана**, Львівська комерційна академія
- 2 місце – **Кучеренко Роман**, Канівська філія Східноєвропейського університету економіки і менеджменту, Черкаська область
- 3 місце – **Тарасенко Світлана**, Сумський державний університет

## *Конкурс соціальних проектів*

- 1 місце – **Гавришева Ірина**, Запорізький обласний благодійний фонд «Щаслива дитина»
- 2 місце – **Порушко Вікторія**, Інститут ПАГ АМН України, м. Київ
- 3 місце – **Ящищак Оксана**, Тернопільська область

## *Конкурс бізнес-ідей*

- 1 місце – **Боднарчук Юлія**, Віньковецький НВК, Хмельницька область
- 2 місце – **Цигода Владислав**, Національний технічний університет КПІ, м. Київ
- 3 місце – **Бучинська Дар'я і Співак Світлана**



## **Володарі Почесного срібного знака «Новітній інтелект України»**

### *Переможці Конкурсу «Новітній інтелект України»:*

**Конаков Богдан**  
**Січняк Олексій**  
**Орлова Інна**, Національний педуніверситет ім. Драгоманова, м. Київ  
**Луцюк Юрій**  
**Мельник Віталій**, ЛНУ ім. Івана Франка, м. Львів  
**Василиця Оксана**, Львівська комерційна академія  
**Гавришева Ірина**, Запорізький обласний благодійний фонд «Щаслива дитина»  
**Боднарчук Юлія**, Віньковецька НВК, Хмельницька область

### *Переможці Конкурсу «Інтел ЕкоУкраїна»:*

**Олександр Оленів**, Багатопрофільний ліцей №99, м. Запоріжжя  
**Дмитро Титов**, Спеціалізована фізико-математична школа №35, м. Донецьк  
**Феріде Ібраїмова**, Міжводненська ЗОШ, Чорноморський район, АР Крим  
**Лутфі Раїфов**, Міжводненська ЗОШ, Чорноморський район, АР Крим



*Переможці конкурсу наукових досліджень Малої Академії Наук:*

**Музиченко Валентин**, учень 11 класу Луцького навчально-виховного комплексу №9, Волинська область

**Барнишев Дмитро**, учень 10 класу навчально-виховного комплексу №3 ім. А.С.Макаренка, м. Сімферополь, АР Крим

**Задорожний Олександр**, учень 11 класу Горохівського навчально-виховного комплексу «Загальноосвітня школа I-III ст. – гімназія», Волинська область

*Переможці всеукраїнських шкільних олімпіад МОН України:*

**Соболь Олександр**, учень 11 класу Фурсівської школи, Білоцерківський район, Київська область

**Анісімов Євген**, учень 11 класу Українського фізико-математичного ліцею КНУ ім. Шевченка

**Твердохліб Ярослав**, учень 11 класу Києво-Печерського ліцею №171 «Лідер»

*Переможці всеукраїнських студентських олімпіад МОН України:*

**Рибак Олександр**, аспірант Фізико-технологічного інституту «КПІ»

**Білецький Василь**, аспірант Львівського національного університету ім. І.Франка

**Скороходов Дмитро**, аспірант Дніпропетровського національного університету ім. О.Гончара

*За поданням Союзу обдарованої молоді:*

**Стешин Віктор**, студент НТУ КПІ, переможець 2 Всеукраїнського конкурсу на кращу статтю у 2008 році (номінація «науково-популярна стаття»)

**Пригода Тетяна**, студентка, переможець 2 Всеукраїнського конкурсу на кращу статтю у 2008 році (номінація «публіцистична стаття»), головний редактор «Вісника обдарованої молоді»



## **17.04.09 Голова СОМ Сергій Терепищій взяв участь у Другому форумі молодіжної дипломатії**

16 квітня ц.р. у приміщенні Дипломатичної академії України при МЗС України відбувся другий етап II Всеукраїнського форуму молодіжної дипломатії.

Всеукраїнський форум молодіжної дипломатії – єдиний масштабний захід в Україні, в рамках якого зібралися завзяті і допитливі молоді люди, які в майбутньому не всі стануть дипломатами за професією, але будуть дипломатами в повсякденному житті за манерами поведінки, діловими якостями, станом душі, які вмітимуть спілкуватися зі своїми однолітками в різних країнах світу.

Перед учасниками форуму виступили заступник Міністра закордонних справ України Олександр Горін, відповідальний працівник Секретаріату Президента України Юрій Гончарук, ректор Дипломатичної академії України Борис Гуменюк, голова СОМ Сергій Терепищій, лідери центрів дитячої дипломатії з різних міст України.

Виступаючи перед учасниками і гостями Форуму Голова СОМ зокрема наголосив: «Дуже важливо, що досвід м.Кременчука та Асоціації сприяння міжнародному бізнесу та розвитку поширюється в усій Україні. Андрій Мельник та його команда роблять великі справи не обіцяючи великого. Я пишаюся, що маю такого Радника».

Голова СОМ вручив Почесні Грамоти Союзу обдарованої молоді та книги кращим молодим дипломатам та їх наставникам.



Оргкомітет III Всеукраїнського конкурсу на кращу статтю серед молодих науковців та журналістів імені Георгія Вороного інформує, що 23 квітня 2009 року – завершився прийом конкурсних робіт. Станом на цю дату на адресу Оргкомітету надійшло:



- в номінації «Краща науково-популярна стаття» – 457 робіт (з них – 251 робота від студентів та 206 робіт – від учнів);
- в номінації «Краща публіцистична стаття» – 1375 робіт (з них – 468 робіт від студентів та 907 робіт – від учнів).

Нагадаємо, що кількість робіт тотожна кількості учасників, адже кожен міг надіслати лише одну свою статтю.

Найактивніше у конкурсі взяли участь представники із м.Києва та Київської, Харківської, Донецької, Львівської, Дніпропетровської, Одеської областей.



Переможці і призери будуть оголошені після завершення роботи журі, яка зважаючи на величезну кількість робіт може тривати декілька тижнів. Слідкуйте будь-ласка за повідомленнями на нашому сайті.



## **ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ КОНКУРС СТУДЕНТСЬКИХ МАРКЕТИНГОВИХ ПЛАНІВ**

**Мета конкурсу** — допомогти студентам зрозуміти процес маркетингу шляхом залучення до розробки та презентації маркетингового плану, озброїти випускника управлінських спеціальностей власним портфоліо (маркетинговим планом) і сприяти набуттю ним практичних навичок у процесі вивчення маркетингу як дисципліни.

Консорціумом з удосконалення менеджменту освіти в Україні за підтримки спонсорів конкурсу передбачені спеціальні призи для перших трьох призових місць, та окремі нагороди:

- 1 місце – 5000 грн.
- 2 місце – 3500 грн
- 3 місце – 2500 грн

Нагороди переможцям Конкурсу вручають під час урочистої церемонії нагородження, яка проводитиметься наприкінці фінальної частини конкурсу.

Початок реєстрації учасників/команд/керівників: **25 березня 2009р..**

Закінчення реєстрації команд: **30 квітня 2009р.**

Останній день відправки письмових робіт: **22 травня 2009р.**

Оголошення результатів першого туру: **7 червня**

Деталі [www.studymarketing.in.ua/students/mpdraft/competition.html](http://www.studymarketing.in.ua/students/mpdraft/competition.html)



### **Стипендіальна програма для молодих вчених і аспірантів (Francois Fiessinger)**

Щорічна стипендіальна програма започаткована в пам'ять Francois Fiessinger для підтримки досліджень в природничих (біологія, фізика) і соціальних науках, пов'язаних із вивченням навколишнього середовища (environmental sciences). До участі в конкурсі запрошуються аспіранти (які провчилися в аспірантурі не менше 1 року) і молоді кандидати наук.

Розмір стипендії \$12,000 в рік, тривалість стипендії — 1 академічний рік, з можливістю продовження ще на 2 роки за рекомендацією наукового керівника. У випадку продовження максимальний розмір стипендії — \$36,000 за 3 роки.



Форма заявки для участі в програмі стипендій представлена на сайті Francois Fiessinger Scholarship: <http://www.erefndn.org/scholar.html>.

Крайній строк подачі заявок — **1 серпня кожного року.**

**Контактна інформація:**

Michael J. Cagney, President, Environmental Research and Education Foundation,  
120 S. Fayette Street, Alexandria, Virginia 22314

Phone: 703.299.5139

Fax: 703.299.5145

E-mail: [mcagney@erefndn.org](mailto:mcagney@erefndn.org)



**Дослідницькі стипендії для молодих вчених**

Право на участь в конкурсі мають особи, з науковим ступенем не нижче кандидата наук і які мають наукові публікації в закордонних журналах. Вік пошукача не повинен перевищувати 40 років. Знання німецької мови потрібне тільки для представників гуманітарних наук. Для пошукачів по природничих, інженерних науках і медицині цілком достатнім є вільне володіння англійською мовою. До подачі клопотання про надання стипендії Фонду імені Александра фон Гумбольдта пошукач повинен знайти науковий заклад, вченого, які готові його прийняти, і узгодити з ним план дослідницької роботи.

Пошукач вирішує самостійно, куди йому звернутися з проханням про прийом, — в університет чи вищий навчальний заклад іншого типу, в один із інститутів Товариства імені Макса Планка або в який-небудь крупний дослідницький центр або, можливо, в один із численних дослідницьких інститутів.

Заяви про надання стипендії приймаються цілий рік. Фонд проводить щорічно три засідання відбіркової комісії, що дає можливість відносно швидко приймати рішення, правда, для цього потрібно, щоб документи були подані пошукачем в повному об'ємі.

Дослідницькі стипендії надаються на термін від 6 до 12 місяців. Можливе також їх продовження на термін в до 24 місяців. Розмір місячної дослідницької стипендії Фонду імені Александра фон Гумбольдта залежить від віку та наукової кваліфікації стипендіата. Стипендії не оподатковуються. Фонд компенсує стипендіатам транспортні витрати, виплачує допомогу для сім'ї і дітей, компенсує витрати стипендіатів по участі в конгресах, оплачує проходження ними курсу вивчення німецької мови (в тому числі оплачує курс німецької мови для подружжя) багато іншого.

У випадку, якщо того потребує робота над дослідницьким проектом, стипендія може бути використана для перебування терміном до 6 місяців в іншій європейській країні (за виключенням лише тієї, з якої прибув стипендіат).

**Адреса фонду Alexander von Humboldt-Stiftung.**

Jean-Paul-Strasse 12 53173 Bonn

BundesrepubHk Deutschland;

Tel.: (+49) 0228-833-0

Fax: (+49) 0228-833-199

E-mail: [info@avh.de](mailto:info@avh.de)

Ознайомитися з пакетом необхідним документом Ви можете на офіційному сайті Фонду імені Александра фон Гумбольдта.



# Таїна обдарованості

*Обдарованість – це не лише своєрідне поєднання здібностей людини, а ще й сукупність її особистісних характеристик.*

**Л. Слободянюк**

Кожна дитина має особисті риси, притаманні тільки їй. Ці риси розпізнаються в ранньому віці, тому обов'язок батьків та вчителів – виявити та розвинути приховані здібності та задатки. Цьому може допомогти тест

## **„Не проґав вундеркінда”**

1. Ваша дитина навчилася читати
  - до шестирічного віку самостійно – 7 балів
  - дшестирічного віку за допомогою когось – 5 балів
  - легко навчилася читати, та відчуває труднощі під час читання – 1 бал
  - інше – 0 балів
2. Читає
  - багато книг і швидко - 2 бали
  - інше – 0 балів
3. Цікавиться
  - словниками та енциклопедіями самостійно - 2 бали
  - інше – 0 балів
4. Займається, зазвичай, за зачиненими дверима, а друзів має старших за себе – 2 бали
5. Розмовляє зі старшими на рівних – 2 бали
6. Ставить багато каверзних запитань, іноді заганяючи дорослих у глухий кут – 2 бали
7. Має готові відповіді навіть на несподівані запитання – 1бал.
8. Іноді неуважна, але завжди вміє робити цікаві повідомлення, наприклад, після телепередачі або спостереження за чимось – 2 бали.
9. Із задоволенням вступає в бесіду про навколишній світ, дає власну оцінку суспільним явищам – 1 бал
10. Одноманітні справи, які не потребують особливих зусиль, викликають нудьгу – 1 бал
11. Чутлива до несправедливості, навіть якщо це не стосується її особисто – 2 бали.
12. Має багатий словниковий запас і вміло застосовує під час спілкування різні терміни – 2 бали
13. любить складні ігри, які вимагають кмітливості – 1 бал
14. У ранньому віці цікавиться тим, що вивчають старшокласники – 1 бал
15. Любить різні заняття, причому хоче робити все самостійно – 2 бали

16. Її цікавить Всесвіт, вона цікавиться питаннями давньої історії - 2 бали

17. У школі навчається без особливих зусиль, швидко схоплює матеріал та має власну думку з багатьох питань – 2 бали

18. Має розвинуте почуття сприймання музики, образотворчого мистецтва, навколишнього світу і в усьому знаходить гармонію – 2 бали

Потрібно врахувати, що об'єктивність тестування залежить від чітких відповідей на запитання. Якщо відповідь не чітка – 0 балів. Якщо ви набрали від 10 до 13 балів – це свідчить про те, що ваша дитина має певні здібності, а тому вам треба потурбуватися про те, щоб організувати її навчання та спрямувати розвиток її здібностей.



**Якості, якими повинен володіти вчитель для роботи з обдарованими дітьми.**

1. Бути доброзичливим і чуйним
2. Розбиратися в особливостях психології обдарованих дітей, відчувати їхні потреби та інтереси.
3. Мати високий рівень інтелектуального розвитку
4. Мати широке коло інтересів
5. Бути готовим до виконання різноманітних обов'язків, пов'язаних із навчанням обдарованих дітей.
6. Мати педагогічну і спеціальну освіту.
7. Володіти почуттям гумору
8. Мати живий та активний характер
9. Виявляти гнучкість, бути готовим до перегляду своїх поглядів і до простійного самовдосконалення
10. Мати творчий, можливо, нетрадиційний особистий світогляд.
11. Бути цілеспрямованим і наполегливим.
12. Володіти емоційною стабільністю
13. Уміти переконувати
14. Мати схильність до самоаналізу





## ЗНАЙ НАШИХ



*Людина боїться тільки того, чого не знає, знаннями перемагається всякий страх*  
**В. Белінський**

### **„Видатні українці світу”**

#### **Купчинський Роман (1894 - 1976)**

Письменник, журналіст, композитор, громадський діяч, старшина УСС та УГА, голова Співки Українських Журналістів Америки

Місце народження : с. Розгадів, нині - Зборівського району.

Навчався у Перемишльській гімназії. У 1913 - 1914 рр. – в Духовній семінарії у Львові.

1914 р. записався до легіону УСС. У 1918 р. командував сотнею Вишколу УСС на румуно-буковинському кордоні, в січні 1919 р. - пішим полком УГА у боях за Львів.

З середини 1920 р. до лютого 1921 р. був інтернований у польському таборі для старшин УГА в Тухолі. Відомі твори письменника: "Ніби сниться", "Дума про Хведора Черника", "Перший листопад", поема "Пісня про Рідну Землю", "Ода до Пісні", вірші "На подільських ланах", "На свіжому повітрі".

Після звільнення з польського полону (1921) Купчинський вивчав філософію у Віденському університеті (1921 - 1922), невдовзі продовжив навчання у Львові в Українському таємному університеті (1922 - 1924).

У 1933 - 1939 рр. Р. Купчинський - голова Товариства письменників і журналістів ім. І. Франка у Львові.

1939 р. працював в Українському видавництві. Друкувався в газеті "Краківські Вісті" та інших.

У 1952 - 1954 рр. вів свою рубрику "Відгуки дня" в україномовній газеті "Свобода" (США).

У 1952 р. належав до ініціативної групи, яка організувала Співку Українських Журналістів Америки (СУЖА), був її головою у 1958 - 1960 рр. Автор ряду публікацій в

українських періодичних виданнях діаспори: газетах, журналах, альманахах, календарях (стаття "Військові пісні" у календарі "Просвіти", м. Буенос-Айрес, 1960), в збірниках ("Місто і степ" у книзі "Теребовельська Земля", 1968).

Помер 10 червня 1976 р. в м. Оссінг.

### **Кошиць Олександр (1875 - 1944)**

Композитор, диригент, етнограф .

Видатний український композитор, хор якого мав значний успіх в Чехословаччині, Австрії, Швейцарії, Франції, Бельгії, Голландії, Англії, Німеччині, Польщі, Іспанії.

Місце народження: село Ромашки, Канівський повіт Київської області.

Народився в сім'ї священика. Вчився в Богуславській бурсі, потім – в Київській духовній академії. Очолив студентський хор, відновив майже всі концерти Веделя. По закінченні не прийняв священицький сан; працював робітником на цукроварні і репетитором.

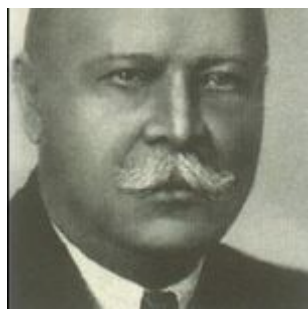
В 1902 році працював вчителем в Духовній жіночій гімназії в Ставрополі на Кубані, зібрав і упорядкував близько 500 пісень.

В 1904 повернувся до Києва, працював викладачем в різних інститутах, вступив до музично-драматичного інституту.

З 1909 року керував студентським хором університету Св.Володимира.

В 1911 – капельмейстер театру Миколи Садовського, з 1916 – диригент Київської опери.

В 1917 – голова музичного відділу Міністерства культури України.



В 1919 році Симон Петлюра приймає рішення про створення хорової капели, запрошуючи його на керівника. Величезний успіх його хор мав в Чехословаччині, Австрії, Швейцарії, Франції, Бельгії, Голландії, Англії, Німеччині, Польщі, Іспанії. Вперше виконав і зробив всесвітньовідомим твір Леонтовича «Щедрик».

У 1922 з хором їде в турне до Америки, де має ще більший успіх, ніж в Європі. Гастролював в Південній Америці, Аргентині, Уругваю, Бразилії, Канаді, Каліфорнії, Кубі, Флориді.

У 1926 поселився в Нью-Йорку, працював в Америці й Канаді над вихованням нових диригентів. Написав церковні твори (5 літургій), переробив багато народних пісень.

В 1941 переїхав до Вінніпега на посаду вчителя і диригента хору. Помер і похоронений у Вінніпезі.

Навчався в Харківському університеті. Деякий час працював в статистичній службі в профспілці.

Емігрував у 1922 р. Ступінь доктора отримав в Колумбійському університеті. Працював професором в Гарварді (1960—1971), в університетах Пенсільванії (1930—1954) і Джона Хопкінса (Балтімор, 1954—1960); в Національному бюро економічних досліджень (1927—1961).

Президент Американської економічної асоціації в 1954 р. Лауреат Нобелівської премії з економіки 1971 р. «за емпірично обґрунтоване тлумачення економічного зростання, яке привело до нового, глибшого розуміння економічної і соціальної структури і процесу розвитку в цілому».

(Продовження у наступному номері...)

*Приймак В'ячеслав Миколайович*

*1990р. н.*

*Коломийський політехнічний коледж, III курс*

МИСТЕЦТВО ЖИТИ



*Усі діти по – своєму обдаровані, потрібні зусилля, аби розпізнати таланти й допомогти дитині розвинути обдарованість.*

***В. Кремень***

### **У V турнірі юних журналістів здобула перемогу збірна команда Волині**

10-14 квітня на базі Сумської гімназії № 1 відбувся фінальний етап V Всеукраїнського турніру юних журналістів. У турнірі взяли участь 13 команд з різних областей України. До складу журі Всеукраїнського турніру журналістів були запрошені видатні журналісти національних засобів масової інформації, очолював журі голова Національної спілки журналістів України Любченко І.Ф.



В результаті напружених боїв турнірної гри збірна команда Волинської області виборола I місце обігравши у фіналі команди Львівської та Чернівецької області (II місце). Команди Харківської, Сумської та Донецької областей зайняли III місце.

Олександр Прокопів, учень 11 класу Ковельської ЗОШ I-III ст. № 1 визнаний найкращим капітаном турніру і отримав запрошення організаторів турніру на участь у VI турнірі юних журналістів, проте вже в якості журі.

Отож абсолютну перемогу на V турнірі юних журналістів здобула збірна команда Волині з назвою «Четверта влада » в складі - Анни Борисюк, Інни Колочун, Олександра Прокопів та учнів 11 класу Ковельської ЗОШ № 1, Олександр Василюк , учня 11 класу Нововолинського колегіуму та Романа Михалевича, учня 11 класу Замшанівської ЗОШ, Ратнівського району .

З 10 по 14 квітня 2009 року на базі ВОЛПВФТ у м.Луцьку відбувся XI Всеукраїнський турнір юних істориків.

У турнірі взяли участь 30 команд. Волинь представляти п'ять команд, з них чотири отримали дипломи:

### **II місце**

- Луцький НВК "Гімназія №14"

### **III місце**

- збірна команда м.Володимир-Волинська

- Луцька ЗОШ №3

- Луцька гімназія №21

Зай Борис, капітан команди м. Володимир-Волинський, став одним з кращим гравців турніру.





*Обдарованість – завжди унікальна, тому марно шукати  
універсальні ознаки обдарованих дітей.*  
**Р. Стернберг**

### **Життя і смерть в епоху Голокосту (за матеріалами сім'ї Галперт)**

Катастрофа європейського єврейства – загибель значної кількості єврейського населення Європи в результаті організованого переслідування і цілеспрямованого знищення євреїв нацистами в Германії і на захоплених нею територіях в 1933 – 1945 роках. В цієї трагедії є декілька назв:

- 1.Шоа – нещастя (іврит).
- 2.Хурбан – руйнація (іврит).
- 3.Холокост – жертва зпалення (древньогрецька).

Катастрофа. Голокост. Шоа. Всі ці слова означають одне й те саме, одну й ту саму страшну подію, яка забрала життя мільйонів людських життів.

Катастрофа європейського єврейства – явище яке не можна зрозуміти, його можна жахатися, його можна оплакувати, здоровий глузд зрозуміти це не може. Євреїв знищували тільки за те що вони були євреї.

6 мільйонів євреїв загинули в цій війні від рук німецьких вбивць в захоплених Німеччиною країнах. І це тільки офіційне число жертв. Насправді людей вбивали ще й після 1945 року і жертв аж ніяк не 6 мільйонів.

Друга світова війна в контексті українських проблем належить до найбільш сфальсифікованих періодів новітньої історії України. За оцінками багатьох як зарубіжних, так і вітчизняних істориків, ще й сьогодні, з проголошенням незалежності України, немає правдивої версії щодо цієї страшної, катастрофічної за своїми наслідками війни.

На території України діяло 50 гетто для євреїв, 180 концтаборів, 250 місць масового знищення (Бабин Яр, Дрогобицький Яр, Биківня, Жандармська балка, Яновський концтабір та ін.), де було страчено близько 200 тисяч євреїв, циган, українців, росіян.

У своїй роботі хотіла б показати життя мирного молодого покоління, яке за лічених час змінила війна. Воно втратило все: дім, батьків, родичів, друзів... Потерпілі були перевезені за сотні кілометрів від рідного дому. Кожен з них чудом залишився живим після жахіття таборів смерті. Окрім розповідей Тільди та Ернеста Галпертів, подані

фотографії з Закарпатського єврейського благодійного центру "Хесед-Шпіра", які засвідчують факт холокосту.

### **Розповідь Гаперт Тільди (1923 р.)**

Я належу до покоління євреїв, які пройшли пекло фашистських концентраційних таборів 1944-1945 років. З тих страшних часів сплило багато часу, але біль втрати рідних та друзів не стихає.

Я народилася в місті Мукачево в 1923 році. Наше місто на той час було в складі Чехословацької республіки. Це була демократична держава, в якій євреї жили життям рівноправних громадян. Моя родина на той час була типовою багатодітною єврейською сім'єю, в якій дотримувалися усіх єврейських традицій. Проживали ми на Єврейській вулиці (тепер вулиця Валленберга). В мене було п'ять братів і дві сестри. Батько продавав вино, мама була домогосподаркою. Дідусь Вольф Акерман і бабуся Голда проживали в передмісті Мукачева – Паланці, займалися торгівлею і навкруги них панував світ патріархального устрою. В Паланці євреї мали свою синагогу, мікву.

Навчалася я у чеській школі разом з дітьми інших національностей. Дві мої сестри Маргарита та Сирена, а також брат Філіп – закінчили торгову академію. Інші брати після школи працювали і допомагали утримувати велику родину. Важко стало жити після смерті тата. Його вбив фанатичний єврей під час молитви в мукачівській синагозі, за те що моя сестра Сирена вийшла заміж за "гоя"(не єврея). Це було в 1937 році.

В 1938 році нас окупувала фашистська Угорщина і це стало трагедією для євреїв. Євреїв усіляко витісняли, ми були залишені усіх прав. Брат Філіп емігрував в Англію, де всю війну воював в складі Чехословацького корпусу. Обох братів Давида і Герша, забрали в угорські трудові табори, де вони від жорстоких знущань загинули. Брат Арон нелегально перетнув кордон з СССР, рятуючись від угорських фашистів, але попав в ГУЛАГ, в Казахстан, де і помер. Сестра Сирена поїхала до свого чоловіка в СССР через Польщу. Вдома залишились мама, молодший брат Самуїл і старша сестра Маргарита з 9-ти річним сином Альбертом. В 1935 році, в 15 років, я стала робітницею на фабриці, допомагаючи утримувати родину. Мій брат Самуїл навчався в столярній майстерні.

З початку війни в 1941 року гоніння на євреїв ще більше посилювалися. Найгірше сталося, коли в квітні 1944 року німці окупували Угорщину. В Мукачеві створили два гетто (перше – на вулиці Єврейській і навколишніх вулицях, друге – на вулиці Духновича і навколо базару аж до дому рабина) і туди зігнали все єврейське населення міста (біля 15 тисяч чоловік). Я з мамою і молодшим братом стали ув'язненими в одному гетто, а сестра Маргарита з родиною брата Давида були в другому гетто, спілкуватися ми не могли. На наш одяг були нашиті жовті кола. Продовольчі картки від нас забрали, жили ми дуже важко, харчувались картоплею та горохом.

На початку гетто були побудовані ворота, стояла охорона. Але всередині гетто порядок охоронявся членами єврейської ради. Тіснота, голод, антисанітарія випали на нашу долю.

А далі було ще гірше. Нас угорські жандарми вигнали з будинків, загнали на територію двох цегляних заводів міста, де вже не було нічого схожого на людське життя. Ми з мамою та братом трималися разом. Через декілька днів нас почали завантажувати у вагони для худоби і відвозити в невідомому напрямку. Наша родина – мама, брат, сестра з дитиною – ледь живі дісталися до кінцевої цілі, яку нам підготували фашистські нелюди – до Аушвіца.

Після приїзду, есесівці з собаками вигнали нас змучених з вагонів і стали розділяти в різні сторони. Мене і брата відірвали від мами, сестри і її сина. Їх відвели вліво,



нібито тому що для них будуть машини, а ми - молоді підемо пішки. В надії, що скоро зустрінємось з рідними ми йшли покірно. Потім нас дівчат відділили від чоловіків і відвели в баню, всім зістригли волосся, якимсь помили і взамін нашого одягу дали лахміття та розбите взуття; не було ні білизни, ні носків. Ми вже перестали бути схожими на людей. Загнали нас у великі бараки з трьохповерховими нарами, де треба було лягати по 12 чоловік на одні нари і повертатися можна було тільки всім разом, настільки там було тісно. Коли ми зранку подивились один на одного нам не вірилось що це ми.

Старшою в бараці була одягнута в шовковий халат дівця Анча, із тих євреїв, яких вивезли до Аушвіца ще в 1942 році. Коли ми запитали її: "Коли ми зустрінємось з рідними?" вона з іронією відповіла нам: "Бачите дим над трубою криматорія? Так це дим від ваших матерів..." Вони за стільки років перебування в таборі зовсім озвіріли, поводитися з нами майже як есесівці.

Кожний ранок починався з того що ми ставали в шеренгу і нас есесівці починали рахувати. Це тривало довго, і тисячі людей стояли там годинами, під сонцем або під дощем. Тут лежали ті хто помер від слабості і хворі люди, а забирали їх тільки один раз вдень. Такий же ритуал був і ввечері. Зранку давали нам по кусочку чорного пліснявого хліба з тирси і водичку яку називали кавою, на обід – "суп" з кропиви та перлової каші. Це було щоденна порція їжі, іноді до хліба давали кусочок маргарину. Скоріш за все в нашу їжу добавляли бром, тому що ми стали зовсім інертні; інакше все через те що ми пройшли, не змогло би залишити нас нормальними людьми.

Так, без роботи ми провели три місяці. Тих хто вже зовсім ослабів, забирали для знищення. Для цього проводили так звані "селекції", де всі старалися триматися, але не всім це вдавалося.

Після трьох місяців перебування в цьому пеклі, мене в числі 150 дівчат, відвезли в робочий табір "Райхенбах". Там вже ми жили в більш-менш кращих умовах. По-перше нас перевдягли, так як ми пішли працювати на завод "Гаченук", по-друге, трохи краще почали годувати. Наш табір був за містом, приблизно 40 хвилин ми йшли зранку і ввечері в дерев'янках під надзором есесівців. Але зимою стало дуже важко. В кам'яних бараках не топили, вночі ми замерзали під тоненьким покривалом. А йти в снігу в дерев'янках, на які ліпився сніг, було дуже болюче, а нас все підганяли кляті есесівці: "Лос, лос, шнелер!" Але все ж таки це був не табір смерті, не було криматорія.

Тільки зрідка ми дізнавалися від італійських військовополонених, які працювали на заводі, що німців відганяють на захід і ближче до весни ми чули канонаду. Це вже йшли бої недалеко від нас, стріляли по Бреславу. Бої за Бреслав продовжувались біля трьох місяців.

І ось настав день нашого звільнення, про який ми і не сміли сподіватися. 8 травня 1945 року наша есесівська охорона втекла на захід, щоб не потрапити в руки росіян. А ми вибігли з табору і побачили радянські танки. Один танк зупинився і рижий росіянин крикнув нам "Кінець війни, Гітлер капут!". Це були незабутні дні. Ми жили в будинках які покинули фашисти. Через два тижні Чехословацький Червоний Хрест відвіз нас (а ми рахувалися громадянами Чехословачії), на грузовиках в Чехію. Про нас піклувалися, кормили, лікували. І почався наш шлях до дому, в Мукачево. Там нікого з рідних не було, навіть наш будинок розібрали на цеглу. З нашої сім'ї в Аушвіці загинули мама, старша сестра з сином, дружина брата з сином та молодший брат.

В Мукачеві я дізналася, що мій наречений Галперт Аарон живий і пішов добровольцем в Радянську армію, помститися за загиблих батька і матір. В 1947 році ми одружилися. В нас двоє синів, які ніколи не знали своїх загиблих в концтаборі дідусів та бабусь.

Хотілося б вірити, що такого як дісталось нам більше не буде.

### **Розповідь Галперт Ернеста (1923 рік)**

Родом я з Мукачева, народився 20 червня 1923 року в звичайній єврейській сім'ї. Звати мене Аарон, вдома звали Арі, в чеській школі звали Арношт, а при угорцях я був Ерне. Тепер я Ернест Галперт.

Мій батько Ешуа мав маленький продовольчий магазинчик. Мама Перл була домогосподаркою. Сім'я складалася з п'яти чоловік: батьки, дві сестри і я.

Місто Мукачево до 1938 року входило в автономну область Підкарпатської Русі Чехословацької республіки. Життя в нашому краї багато в чому відрізнялося від життя євреїв в Росії. Закарпатська область ніколи не входила в склад Російської імперії і життя євреїв, до окупації 1938 року області угорськими фашистами Хорті, було більш-менш нормальним. До кінця Першої світової війни Закарпатська область і місто Мукачево входили в склад Австро- Угорщини, де євреї активно брали участь у всіх сферах життя, відчували себе вільними. Тому багато євреїв переселялося в наш край з більш бідних районів Галіції. Багато євреїв носили фамілії по назві міст звідки вони переселялися, як Стрій, Болеховер. Моя мама по фамілії Калущ, а батько від прийнятого в Росії Галперіна – став Галперт.

Мукачево після Першої світової війни ввійшло в склад Чехословачії. Євреї в цій демократичній державі користувалися усіма громадянськими правами та могли жити вільно, по єврейським традиціям і релігійним законам. В Мукачеві жив відомий в світі равин Хаїм Лазар Шпіро. В місті було з десяток синагог і молитвенних домів, була єврейська вулиця Юда Галеви.

Біля половини населення міста (30 тис.) були євреї. Євреї займалися торгівлею, були також ремісники, робочі, чиновники, лікарі, юристи...Більша частина говорила на ідіш. На Єврейській вулиці знаходились головні об'єкти єврейського життя – велика синагога, міква, рибні магазинчики, пекарня для маці. В місті були магазини де продавалися предмети єврейського культу – таліти, тфіліни, підсвічники, молитовники та інше. Не випадково Мукачево називали "Малий Ієрусалим" в центрі Європи. Більша частина населення жила бідно, були навіть зовсім безпритульні. Також були багаті – фабриканти і ті хто займався торгівлею, вони тримали в своїх руках майже все економічне життя міста. В Мукачеві жили угорці, русини і євреї. Населення жило дружно і у взаєморозумінні. Євреї говорили на ідіш і на угорській. Діти вже вирости в чехословацький час і навчались в чеській школі. Ми єврейські хлопчики крім звичайної школи займалися в хедері, де вчили молитви, Тору, Талмуд.

Після початкової школи поступити в гімназію в мене не було коштів і я пішов працювати. Мені було 15, вчився на механіка де ремонтували велосипеди, швейні машинки.

Так жили євреї до розпаду Чехословачії в 1938 році. Тоді ж з'явилися війська фашистської Угорщини. 1938 – 1944 роки були дуже тривожні. Для євреїв був установлений суворий режим, були введені нові закони які обмежували права євреїв. А після окупації Мукачева німцями в березні 1944 року, почалося повне винищення євреїв.

В 1941 році я перейшов працювати на фабрику паперових виробів і був механіком по ремонту техніки. Нам видавали картки на харчі, але потім євреям їх перестали видавати. До 1944 року на роботу ми ходили вільно, хоча бували облави з побиттям євреїв.

Батько в Першу світову війну служив в австрійській армії, попав в полон до росіян. Він розповідав про життя в Угорщині, і ми думали з початку, що все буде добре, але скоро зрозуміли, що це вже не та країна.



Батька забрали в робочий батальйон будувати оборонну лінію Арпад. А мене разом з іншими двадцятирічними євреями вивезли в робочий табір в Трансильванію, в містечко Дітро. В той же день в Мукачеві почали створювати гетто. Це було в квітні 1944 року, коли німці окупували Угорщину.

Моя доля багато в чому відрізнялася від долі моїх сестер і батьків. Вони були загнані в гетто, а потім вивезені в Аушвіц. Про жахіття Аушвіца вже написано багато, тому я скажу тільки про той факт, що мої батьки і більшість моїх родичів і друзів загинули в газових камерах і крематоріях. Тільки моїм сестрам Ользі і Йоні та моїй нареченій Тільді Аккерман чудом вдалося лишитися в живих.

Мене не забрали в Аушвіц. Я пережив той страшний час в іншому місці і в інших умовах.

Ми, молоді євреї Закарпаття, раніше, ніж потрапити в концтабір, працювали в робочих таборах, але працювали під командою німецької військової організації "ТОДТ" і виконували дуже важкі, каторжні роботи в каменоломні по 12 годин в день. Працювали босі, і ноги, побиті уламками каміння, були покалічені і в наривах. Добуте каміння ми грузили на залізно-дорожні платформи до відміченої висоти. Коли була вже позначка, ми могли трохи відпочити до подачі наступної платформи.

Щоб хоч трохи полегшити свою пекельну роботу, ми придумали як обдурити наглядачів. Почали класти на два великих валуни третій, так що під ними залишилася ніша. Це було доволі ризиковане діло. Але серед солдатів вермахта були і порядні люди. Наш наглядач робив вигляд, що він цього не помічає і так ми могли трохи відпочити.

Інший солдат - наглядач, навчив нас слідкувати за його рухами: коли підходили офіцери, він підіймав палку вгору. Це означало, що треба працювати інтенсивніше, коли опускав, можна було трохи відпочити. Ці німці заслуговують на те, щоб сказати про них добре слово, але вони побоялися відкрити нам свої імена.

Але потім коли про це дізналися на розгрузці, нас за це сильно наказали. Заставили стояти годинами в дуже холодній воді річки Марош. Не знаю як ми це витримали. Зі мною були мої друзі Веймар Кроо, Филлип Айзерфер, Ени Готесман, Шели Рупп, Куне Робінзон і багато інших.

Була і інша робота: носили на плечах залізно-дорожні рельси. Але ми не встигали стати по зросту і так часто ставалося, що високим приходилося нести всю вагу за нижчих. Але нести треба було, бо нас підганяли дубинками. Літо було в самому розпалі, а ми працювали в самих трусах і босі. Під пекучим сонцем розігрітий мазут розливався по всьому тілу, обпалюючи його ніби факелами. Тіло горіло вдень і вночі, так як змащувати мазут було нічим. Ми всі були в опіках. Але і тут виручив хороший німець, який приніс нам солярку, щоб хоч трохи полегшити біль. Коли в Ясіня з'явилися перші загони Червоної Армії, нас перевезли в місто Сомбатгель. Там нас помістили в казарми разом з російськими військовополоненими. Володарями тут були фашисти. Вони були дуже жорстокі, багатьох замучили до смерті.

З наближенням радянських військ нас перевезли в Австрію в концтабір Шахендорф. Там ми будували військово-охоронні споруди. Тут охорона і наглядачі були з хорватських есесівців. Ці були й ще більш жорстокіші ніж німці. Рили ми протитанкові рови великої глибини, а глину потрібно було викидати на висоту понад чотири метри. В кого не було сили, того били іноді до смерті. З одягу в нас було лише якісь лахміття. Спали в сараях на трьохповерхових нарах. Майже повністю перестали кормити. А восени, в початку березня 1944 року, коли сніг почав танути, а вода стекла в траншеї, нас заставили рити далі в сніжній і глиняній воді яка доходила до колін. Від холоду і грізні ми почали масово захворювати на тиф. З нашої команди 100



чоловік в останній день вигнали на роботу тільки 6. Останні захворіли і залишились лежати в сараї з високою температурою. Захворів і я.

Далі пам'ятаю, тільки як до мене підліз мій двоюрідний брат Арі Фрід і сказав, що німці вирішили евакуюватися на захід і хто не зможе піднятися того зпалять разом з сараєм. Але я був настільки слабкий, що навіть відкрити очі не зміг. Ми з ним обнялись і він пішов в смертний похід. Багатьох хто не зміг йти швидко німці просто розстрілювали.

Потім пам'ятаю, що мене розбудили криком "Тут росіяни!"

Так я залишився живий.

Охорони не було. Ми, які залишилися в живих, пішли через лінію фронту. Йшли, взявшись за руки, і вже нічого не боялися. Дійшли до Сомбатгея, і тут радянський патруль загнав нас на стадіон разом з полоненими есесівцями. В нас не було документів, що ми євреї з концтабору. Коли йшли в колоні крізь центр міста, ми чотири друга вирішили втекти через якийсь двір. Там в одному з пустих будинків знайшли манну кашу і їли її так, наче нічого смачнішого в світі не було. Ми трохи відпочили і почали шлях до дому. Зупинили нас на посту НКВД. Були ми в угорських шинелях, і це насторожило вартових. Обшукали нас вошивих і хворих та й відпустили.

Добралися до Будапешту. Перед мостом стояла охорона і нас знову затримали. Тут допоміг нам вибратись один радянський офіцер-єврей. Він показав нам отвір в заборі і ми втекли. В Будапешті вже працювала єврейська община. Багато в чому вона допомогла нам: оформила документи і ми дісталися до Мукачева. Вдома нікого з родичів не було. Це був 1945 рік. Війна ще йшла і я вирішив піти добровольцем в армію, брати участь в звільненні тих, хто ще залишився живим. В комендатурі мене не хотіли брати на фронт, бо на мені всі кісточки було видно. Але я добився і мене відправили в місто Рабка, в Польщі, але тут війна закінчилася.

Коли ми разом з моєю дружиною Тільдою були в музеї Голокосту в Аушвіці, яка сама пережила жахиття цього табору смерті, то запалювали свічки в пам'ять про наших батьків, родичів і друзів. Тільки маленька частина мукачевців-євреїв залишилися живими. Це були молоді люди, які могли працювати на каторжних роботах і яких не встигли знищити. Так залишились живими я, моя дружина і дві мої сестри.

Ми своїм дітям Петру і Юрі, змогли розповісти про пережите тільки в їх дорослому віці. Адже ці спогади даються не легко і не без сліз. Але розповідати потрібно, особливо тепер, коли чути голоси антесемітів які заперечують факт Голокосту

Багато євреїв виросли у родині, де здригалися, чуючи назви марок Krups, Siemens чи Mercedes: ці слова відразу ж викликали в пам'яті нацистський жах. Боляче було чути і назви міст Берлін, Мюнхен, Нюрнберг. Назви гетто і таборів смерті Аушвіц, Треблінка, Майданек...

Минули два десятиліття, і ці почуття тьмяніють. Євреї, які свого часу трималися подалі від Німеччини, тепер їдуть сюди без зайвих сумнівів. Частково це реакція на процес переоцінки, який відбувся в самих німцях за 60 років після краху Гітлера. Країна чесно визнала своє минуле. Вона розповідає своїм дітям жахливу правду про Третій Райх, а відтак змінила національний образ власного "я", а може, зрештою, і свій національний характер. Так говорять німці: "Ми ніколи не зможемо вимовити фразу: "Ми пишаємося своєю історією". Колись войовничий народ змінив курс: мені розповідали, що в сучасній Німеччині професією з найнижчим соціальним статусом є професія солдата.

З одного боку, Голокост здається дедалі жахливішим, у міру того, як відходить у минуле. Море книг і фільмів про нацистську еру не міліє. Увімкніть будь-який телеканал, де показують документальні фільми, і ви напевно побачите архівні зйомки

коричневих сорочок або фашистських чобіт. За винятком Генріха VIII, Гітлер, мабуть, єдина історична постать, про яку знають усі школярі.

Та є більша, сумніша проблема. Скільки б часу не знадобилося на зарубцювання цієї рани, є ті, хто має намір ятрити її знову й знову. Президент Ірану Махмуд Ахмадінежад, можливо, занадто неосвічений, щоб усвідомлювати вплив його нових і нових сумнівів у правдивості смерті 6 млн. євреїв від рук нацистів. Не так багато минуло часу від його обрання, а він уже закликав до того, щоб стерти Ізраїль із карти, назвав Голокост міфом, запропонував провести в Тегерані конференцію тих, хто заперечує Голокост, і закликав нещодавно Європу прийняти мільйони єврейських біженців з Ізраїлю.

Решта світу може дивитися на євреїв і бачити добре влаштовану, безпечну громаду, може дивитися на Ізраїль і бачити збройного окупанта й регіональну супердержаву. Але коли починає промовляти особа на кшталт Ахмадінежада, євреї та ізраїльтяни дивляться в дзеркало й бачать щось зовсім інше: відомий образ переляканої дитини з піднятими вгору руками, яка зіщулилася під нацистськими автоматами. Це може виглядати як своєрідне колективне божевілля, але пам'ятаймо: газові камери використовували лише 60 років тому. І якщо єврейська душа досі зранена, це навряд чи може викликати подив...

Фотографії сім'ї Галперт (роки війни)





## **Можливості впливу сучасних жанрів: фантастика, фентезі, казка**

Багато років ідуть суперечки про вплив мистецтва, зокрема літератури, на свідомість і підсвідомість людини, і в контексті цих дискусій часто згадуються жанри, що сформувалися в ХХ столітті. Але, щоб говорити про вплив сучасних так званих "не реалістичних" жанрів, треба визначитися з поняттями.

За твердженням С.І. Ожегова, "казка – це оповідний, часто народнопоетичний, твір про вигадані особи і події, здебільшого за участю чарівних фантастичних сил".

Таким чином, якщо виокремити з цього переліку народні казки, які саме потрапляють під уточнення "народнопоетичні", то і казка, і фентезі, і фантастика можуть бути означені цим визначенням. Окрім того, найчастіше, особливо коли твір пишеться на перетині жанрів, критики і літературознавці не відокремлюють фентезі від фантастики.

Визначення жанру фентезі зазвичай взагалі не дається або обмежується перекладом з англійської "fantasy" – фантазія, вміщуючи в жанр фентезі все, що може бути створене уявою автора.

Розповсюджена також думка, що фентезі – це "казка для дорослих" або "те саме, що і фантастика, лише замість космічних кораблів і бластерів в ній є дракони і мечі".

Але таке розрізнення на рівні атрибутів себе не виправдовує. Так, наприклад, в циклі "Зоряні війни" є і зорельоти, і мечі (їх лазерне походження в цьому випадку значення не має), а в численних фільмах штибу "Влада вогню" живуть дракони і знищують мирне населення зовсім не фентезійних міст.

Розмова про критерії відмінностей фентезі і фантастики не є предметом дослідження цієї статті, але вона потрібна для розуміння як вище названих жанрів, так і сучасної казки, бо всі три жанри можна об'єднати як "те, що створене людською уявою, не претендує на пряме відображення дійсності" (цим жанри, що нами розглядаються, відрізняються від детективів, пригод, мандрівок, любовних романів, як в сучасних, так і в історичних декораціях, для яких головне довести, що так дійсно було, є або буде з дня на день, як розказується).

На пряме відображення дійсності також не претендує постмодернізм, намагаючись, навпаки, щонайдалі відійти від "брехливої дійсності". Постмодернізм мав великий вплив на літературу, звільнивши автора від канонічних текстових структур, відкривши нові шляхи для опису і можливості впливу. Але постмодернізм також підірвав структури культури, наслідки чого ще треба буде долати довгий час, і на сучасному етапі в тому вигляді, як він є, постмодернізм зживає сам себе.

Зокрема, під впливом постмодернізму росли і розвивалися жанри фантастики і фентезі, але найбільший вплив постмодернізм мав на казку, яка стає об'єктом його ігор на рівні з міфічними персонажами. Через деякий час казка знову усвідомлює і свою форму, і вміст, але бере від постмодернізму відчуття свободи і розкутості (саме розкутості, а не розхристаності і розхлябаності, які властиві постмодернізму через його прагнення до дефрагментації і десакралізації). Казка змінюється і стає сучасним жанром з величезним потенціалом впливу на читача.

Зараз твори нового жанру лише створюються, але, як буде показано далі, саме сучасній казці судилося стати знаковим жанром в ХХІ столітті. Тому найбільшу увагу ми приділимо не фантастиці і фентезі, про які вже багато написано і сказано, а казці, яку називаємо "сучасною".

Повернемося до визначення фентезі як "казки для дорослих". Так, дійсно, фентезі намагається віддалитися від казки, вміщуючи в текст сцени, далекі від платонічної



любіві. Але подібне не є принциповим і пояснюється тим, що фентезі народилася в ХХ столітті, коли казки були насильно втиснуті в рамки дитячого жанру.

Хоча на протязі багатьох віків казка не була дитячою. В роботах дослідника В.Я. Проппа чудово і поетапно показано, як з містичного знання чарівна казка поступово перероджується, в чомусь спрощується і з відмиранням культів стає все більш доступною простому народу, який, сталося так, намагається новими або переробленими казками "добити" вмираючий культ.

І коли ця мета досягнута, казки через непотрібність "віддають" дітям, які завдяки своєму світовідчуттю легко вбудовують чарівні історії в світоглядну систему світу.

Подібне явище можна спостерігати аж до середини ХІХ століття, коли в "дитячу" бібліотеку потрапляють зовсім не дитячі твори. "Робінзон Крузо" і "Мандрівка Гулівера" – ніяк не дитяча література, а соціально-політичні памфлети для дуже розумних і дуже освічених дорослих. Але часи змінилися, старі памфлети поступилися місцем новим і цінні лише для дослідників. Вони використовуються дітьми через недостатню кількість казок і завдяки тому, що в названих памфлетах присутні зовнішні елементи казки.

Те ж саме відбувається з міфами і легендами, але їхня особливість в тому, що елементи казковості в них більше внутрішні, окрім того, в міфах і легендах закладена значна частина архетипів, тому дитяча аудиторія, у якої взаємодія з архетипами проявляються значно яскравіше, ніж у дорослих, активно приймає до свого світу міфи і легенди.

Професійно писанням казок почали займатися не так давно. Спочатку це проявляється в збиранні народних казок разом з піснями та віруваннями. Такі казки (в їхньому оригінальному, а не адаптованому в ХХ столітті варіанті) являють собою залишки давніх знань про світ, часто спільних для різних світових міфологій. Так, шанування птахів, особливо хижих, в більшій або меншій мірі властиве практично для кожної міфології (ми кажемо "практично для кожної", хоча дослідники доводять, що, певно, пташиний культ був в кожній міфології, але це тільки гіпотеза, бо багато міфів і легенд втрачено). А наділені даром розмовляти звірі, вітер, сонце, земля тощо в народних казках – пряме свідчення прагнення до гармонії і розуміння природи і світу в цілому, бо без розуміння неможливе чарівництво.

Приблизно в один і той самий час в різних країнах відомі письменники починають створювати свої казки, які потім назвуть першими авторськими казками. Але і О. Пушкін, і брати Грим спиралися на народну традицію і часто на практично забуті і на той момент ще не повністю втрачені казки, пропускаючи їх через власне світобачення і дуже сильно змінюючи. Казки ці не адресуються дітям.

Також не адресуються дітям казки Г.Х. Андерсена (мається на увазі не сучасна адаптація, де, наприклад, Русалонька живе довго і щасливо і не перетворюється на піну морську). Гофман до своїх казок приходить через містику, а за свідченням Толстого, довгий ніс Буратіно насправді вказує на неабияку чоловічу силу героя (цікаво, що феномен "Буратіно" в багато чому типове явище для російської літератури, в якій дуже довго не формується традиція перекладу, а замість неї сильна традиція переказу, яка повністю не подолана і в наш час).

*Наталія Девятко  
1983 р.н.*

*Дніпропетровський національний університет*



*Великий талант вимагає  
великої працелюбності.  
Петро Чайковський*

### **Космос – далека межа?**

Що знаходиться по той бік пагорбу? Що відбувається на тому боці річки, неосяжної річки – Всесвіту? Зацікавленість та бажання досліджувати космос не покидають нас з тих часів, як наші предки залишили Африку для розповсюдження по всій території Землі. З початком ХХІ століття, фактично вся наша планета вже досліджена, описана, сфотографована. Ми залишили свої сліди в чотирьох сторонах Землі. Наразі нам залишилося переступити межу та дослідити необмежений космос.

Епоха космічних польотів розпочалася 4 жовтня 1957 року, коли Радянський союз вивів у космос перший супутник. Перший штучний супутник літав навколо Землі три місяці зі швидкістю 30 000 кілометрів на годину. Важив він усього 84 кілограми, а діаметр мав – 58 сантиметрів. Проте, перший успішний політ відбувся у 1961 році, під час якого Юрій Гагарін здійснив свою мандрівку до космосу. Це була “космічна гонка” між США та СРСР, яка закінчилася на Місяці в 1969 році. Після цього відбувалося щось екстраординарне і число людських жертв, які досліджували космос зменшилося, завдяки закінченню цієї “гонки”. Але разом з тим на Місяць потрапила і перша машина. Перший місячний самохідний апарат “Луноход - 1” був доставлений на Місяць у листопаді 1970 року радянським місячним зондом “Луна – 17”. Місяцехід був керований із Землі по радіо й 1971 року 11 місяців їздив Місяцем поблизу кратера “Море дощів”, збирав і надсилав на Землю точні дані про місячну поверхню. “Луноход - 1” був начинений науковою апаратурою та вимірювальними приладами. За його допомогою вдалося здійснити картографічну зйомку 80 000 квадратних метрів. Проїхавши 10,5 кілометра, самотній самохідний апарат видихнувся й донині перебуває на Місяці. Проте, незважаючи ні на що, такі супутники як “Піонер” та “Мандрівник” продовжували досліджувати у космосі сусідні планети, наприклад, Марс чи Венеру. Американський шатл та російська станція “Мир” також досліджували вільні території, оскільки вони проходили практику космічних польотів.

Згодом з’явився інший інтерес щодо космосу, внаслідок досліджень телескопу “Hubble”. Він був запущений у 1980 році, тому астрономи мали можливість досліджувати космос без усіляких втручань з Землі. Телескоп постачав фрагменти різних явищ з далеких галактик, згаслих зірок чи чорних дір. Завдяки такій точності вченим вдалося відкрити близька 50-ти нових планет та з’ясувати їх місце перебування, згідно Сонячної системи. Інші захоплюючі дослідження відбувалися завдяки американським супутникам “Prospector” та “Pathfinder”, які вивчали Сонячну систему, виявляли воду на Місяці чи первісне життя на Марсі.

Зараз Міжнародна Космічна Станція будує орбіту на Землі та найближчим часом буде працювати як постійна дослідницька основа для пошуку життя в космосі та

постачання решток каміння на випадок майбутніх польотів для дослідження їх в цілому.

Наступні космічні проби, такі як "Глибокий Космос", будуть запущені лише через те, що вони мають змогу виявляти невеликі планети, де може бути життя. Беззаперечно, постійна опора буде встановлена на Місяці упродовж наступних 20-ти років і подорожі на Марс зможуть здійснюватися дещо пізніше. Проте, деякі науковці вважають, що в наступному столітті ми зможемо розвинути свої технології аби розпочати міжзіркові дослідження, які розпочнуться з найближчою до нас зірки – Проксими Центавра.

Отже, космічні дослідження перебувають в своїй недосконалості та зустрічаються з багатьма технічними проблемами, але ми маємо неймовірні можливості для досліджень. І тому, завдяки вродженій зацікавленості ми будемо досліджувати космос, але будемо робити це розумно та безпечно. В 50-тих роках йшла холодна війна між США та СРСР, влада обох країн давала вказівки проводити космічні дослідження та досягати мети будь-якими шляхами. Навіть зараз нам достовірно невідомо кількість жертв, які загинули внаслідок недосконалої техніки, запущеної в космос. Можливо, якби не холодна війна між двома великими країнами, то вдалося б досягнути більших результатів. Але тепер все в наших руках, і саме ми будемо продовжувати дослідження всесвіту. Космос – це вже не далека межа і він чекає на нас!

*Жабенко Вікторія*

*1992р.н.*

*НВК №12 "Школа – ліцей" м. Рівного.*



## **ЖИЗНЬ В СЕТИ**

Человечество прогрессирует, это бесспорно. Следовательно, люди меняются, меняются взгляды на мир, на общество...

В наше время мы сталкиваемся с прогрессом техническим. Обратите внимание как много появилось новой техники...такой техники, о которой наши бабушки даже мечтали не могли. Да им элементарно в голову не могло прийти, что когда-то можно будет сидеть за «большим экраном» и общаться с человеком с другой страны...города. Что модно будет говорить по телефону, в котором нет никаких проводов.

С черного взгляда кажется, что это прекрасно, что это великий прогресс. .но ...не кажется ли вам. что в этом есть не только положительные стороны?

Давайте рассмотрим этот вопрос подробнее. К примеру, возьмём подростка 80-х годов и подростка нашего времени. Раньше дети читали книги, а теперь есть Интернет, и книга осталась в прошлом. Возникает подозрение, что в недалёком будущем книга вообще исчезнет с прилавков магазинов...она станет просто ненужным атрибутом. А действительно, зачем она? Можно включить компьютер, зайти в Интернет и прочитать любую информацию, которая интересует.

А ещё...общение...живое общение. Оно ведь тоже может скоро исчезнуть! Как говорят англичане «Мой дом - моя крепость». Так и у нас будет. Каждый закроется в своей «конуре» и будет общаться в виртуальном мире. Представьте себе такую картину: на улицах пусто, никого нет. Все по домам, общаются...А



потом дойдёт до того, что и жениться начнут виртуально, и детей рожать виртуально...Есть яркий пример такой деградации. Мой отец рассказал мне такую историю. У него на учёте стоял мальчик -- компьютерный гений, как сейчас принято говорить. А что же он делал такого криминального, спросите вы? Этот чудо-мальчик воровал какие-то чипы с таксофонов. Я как не особо разбирающаяся в технике, не могу сказать, зачем они ему были нужны, но суть в том, что он как-то при их помощи соорудил такой себе самодельный компьютер. Когда подполковник милиции (мой папа) вычислил его и пригласил на допрос, мальчик признался, что живёт только со старой, глуховатой бабушкой, родители погибли. Когда мой отец спросил, зачем он ворует эти чипы, почему никогда не гуляет, он помолчал и сказал: « Я уже в другом измерении. Я живу в другом мире, в виртуальном мире. Там у меня есть всё: красивый дом, деньги, любовь родных...А здесь что?»... Мой папа ничего не ответил на это. В чём-то этот парень и прав. Он променял этот тусклый для него мир на яркий, светлый, добрый...но не существующий мир... Такое может произойти с каждым. Мы перестанем решать свои проблемы, мы начнём искать выход через наслаждение.. то есть через сеть.. там всегда хорошо и светло... Человек станет слишком уязвимым и превратится в меланхолика или пессимиста. Мне кажется, что наш техпрогресс не самым лучшим образом скажется на будущем человечества, а я уверена, это ещё не конец, человек будет придумывать новые и тем приведёт нас к самоуничтожению. Сейчас происходит не прогресс, а регресс. Человек медленно превращается в обезьяноподобное существо. Сидя за компьютером, он может не мыться, не бриться, не вставать из-за стола. А зачем? В Интернете он красивый, сытый, ухоженный джентльмен...

Люди, давай те что-то менять. Задумайтесь, вокруг не всё так хорошо, как кажется!

**Круппо Анастасия**  
**1991 г.р.**  
**Львовская СШ № 77**



## ЦІКАВІ ФАКТИ

За всю історію Ніл замерзав лише 2 рази – в 9 і 11 ст.

Єдиною країною в світі народжуваність якої у 1983 році дорівнювала нулю був Ватикан.

Найпопулярніший вид спорту в Таїланді – запуск повітряних зміїв.

Найнебезпечнішими професіями вважаються пожежник, космонавт, автогонщик, міліціонер, футболіст та рибалка.

Якщо кричати на склянку води протягом 80 років, то вода в склянці закипить.

1% людей може бачити інфрачервоне і ще 1% ультрафіолетове випромінювання.

## Анекдоти



Кореспондент обласної газети вирішив виявити рівень підготовки студентів. Він задав студентам різних курсів одне питання: "Скільки буде  $2 \times 2$ ?"

Результати його опитування були наступними:

- першокурсник із упевненістю відповів: "чотири";
- другокурсник витяг шпаргалку з таблицею множення;
- третьокурсник дістав калькулятор і швиденько порахував;
- четвертокурсник побіг у комп'ютерний клас скласти програму;
- а п'ятикурсник з обуренням заявив: "Що я, усі константи пам'ятати зобов'язаний?"

Вихователька дитячого садочку півгодини натягала рейтузи на маленьку дівчинку. Коли вона з подихом полегшення випрямилася, дівчинка сказала:

- Це не мої рейтузики.

Внутрішньо рича, вихователька п'ятнадцять хвилин стягала рейтузи назад. Коли вона закінчила, дівчинка сказала:

- Це рейтузики мого брата, мама іноді надягає їх на мене.

Маленький хлопчик дивиться виступ модного естрадного співака по телевізору і говорить так задумливо: "А ми в садку коли так репетуємо, нас лають..."

### **Засновник і видавець**

Всеукраїнська молодіжна громадська організація  
«Союз обдарованої молоді»

### **Головний редактор**

Тетяна Пригода [tania@som.org.ua](mailto:tania@som.org.ua)

### **Художник номера**

Тарас Коблюк

**Статті, новини, оголошення, пропозиції приймаються  
за адресою редакції: [visnuk@som.org.ua](mailto:visnuk@som.org.ua)**

*Редакція має право скорочувати та редагувати надіслані матеріали. Статті не рецензуються і не повертаються. Листування з авторами та колективами через поштову скриньку головного редактора або «Вісника обдарованої молоді».*

*Вісник розповсюджується безкоштовно. Цитування і передрук матеріалів з обов'язковим посиланням на «Вісник обдарованої молоді». Даний примірник розіслано за понад 2100 електронними адресами. Підписатися на «Вісник обдарованої молоді» можна на сайті [www.som.org.ua](http://www.som.org.ua).*

© ВМГО «Союз обдарованої молоді», 1999-2009

© Автори матеріалів, 2009

